



Економічний RESTART:  
підтримка креативного підприємництва  
в деокупованих та прифронтових громадах (в бібліотеках)

# Рекомендації

для Ніжинської центральної міської бібліотеки

автори:  
Марта Буряк  
Тарас Пастущук

*В рамках проекту Restart ми відвідали ряд бібліотек в прифронтових та деокупованих територіях України. В кожній бібліотеці ми провели ідеатони разом з працівниками, користувачами бібліотеки та мешканцями міста. Метою цих ідеатонів було подумати над існуючими та можливими функціями бібліотеки, а також попрацювати над імовірними варіантами розвитку бібліотек на майбутнє.*

## **Визначення функціоналу бібліотеки**

Сучасні бібліотеки у всьому світі розширюють свій функціонал від традиційного визначення бібліотеки, пов'язаного з літературою, до дещо ширшого і більш відкритого набору функцій. Це зараз актуально і для українських бібліотек, зокрема для Ніжинської центральної міської бібліотеки.

На ідеатоні ми виділили такі функції окрім вже існуючих (видача книг, читання, тощо):

### **Наявні**

- Виставкова
- Інтернет центр
- Культурно мистецький центр
- Платні послуги (друк, сканування)
- Клуби за інтересами
- Пізнавальна

### **Бажані**

- Простір на свіжому повітрі
- Кав'ярня
- Опція Електронного каталогу
- Техно хаб
- Мультифункціональне місце
- Сімейне дозвілля

Наступним кроком, після обговорення функціоналу, повинна стати пріоритетизація: порядок впровадження, а разом з тим і відсіювання тих, які все ж недоречні в даній бібліотеці.

На нашу думку варто було б проаналізувати глибше роль бібліотеки в контексті міста. Тож визначаючись із функціоналом, варто замапувати громадські функції на карті міста, зрозуміти які функції доречні в бібліотеці, які дублюються іншими закладами, які з них можна впроваджувати у партнерстві з іншими закладами та інституціями, які функції вдало працюють разом, а від яких варто зовсім відмовитись - таким чином сконцентрувавши сили на обраному списку.

## Впорядкувати експозиції в просторі

Зараз наповнення бібліотеки досить хаотичне, але воно справляє враження місця, яке живе. Виглядає, що багато що з присутніх в бібліотеці артефактів є продуктом певних подій, які відбувалися тут, або ж продуктом творчості постійних відвідувачів. Хочеться зберегти цей характер простору, але в той же час напрошується потреба у певний спосіб впорядкувати інтер'єр таким чином, щоб увага користувача не губилась в різноманітності оформлення залу.

Зараз додаткове(те, що не відповідає за основну функцію) наповнення має дещо накопичувальний характер, і, відповідно, таких предметів інтер'єру стає щоразу більше.

Ми пропонуємо:

- виокремити щось, на чому відвідувачу пропонується зосередити увагу та сформулювати меседж довкола поданої експозиції. Це може бути змінна експозиція: виокремлений куточок для виставок, у якому щомісяця експонується щось нове, що має актуальність саме зараз.

- відмовитись від накопичення усього. Роботи відвідувачів чи продукти воркшопів/майстеркласів тощо можуть експонуватися протягом певного часу, після чого, коли вони замінюються на наступну експозицію, повертаються до власника. Накопичення такого фонду не є прямою функцією бібліотеки, а потребує значного простору і умов для зберігання, тож у випадку Ніжинської бібліотеки бачимо доречним відмовитись від функції зберігання.

- сформулювати для себе гайдлайни (систему правил), згідно яких ви відбиратимете матеріал для експонування. Наразі попит на експонування є більшим, ніж площі які бібліотека може запропонувати під цю функцію, отже доречно визначитись на основі чого будете робити відбір.

## **Забезпечення базових умов**

Яким би не був простір для проведення подій, дизайн меблів та інтер'єру, наявність техніки та обладнання, для заохочення відвідувача потрібно насамперед створити гідні базові умови. Тож в наступну чергу ми рекомендуємо шукати можливості для покращення комфорту у такій пріоритетності:

- ремонт санвузлів (з переплануванням, згідно запропонованої схеми планування яка подана нижче)
- забезпечення комфортного температурного режиму

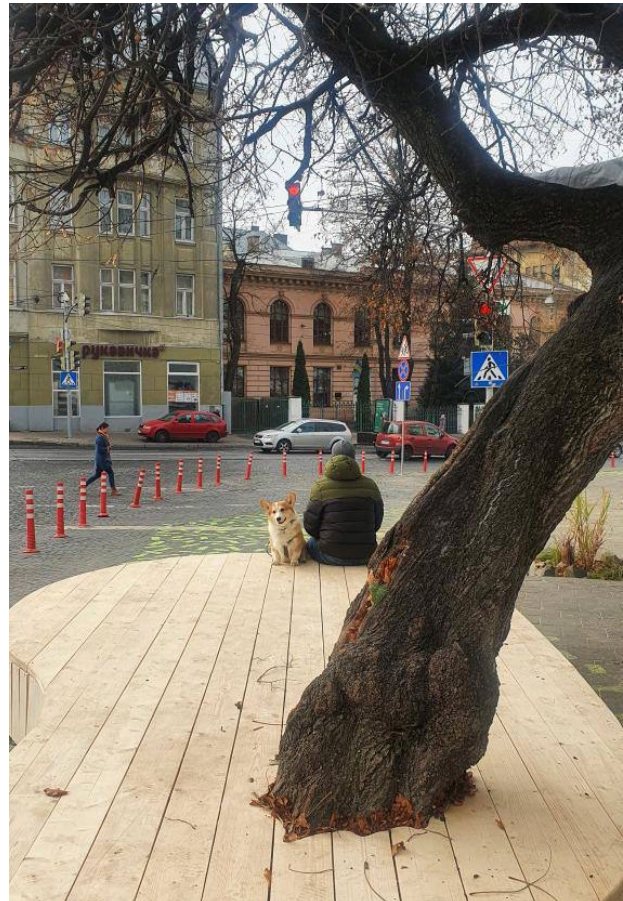
Також за регулярних відключень електрики в місті, забезпечення безперебійного електроживлення та роботи Інтернет мережі дало б бібліотеці значну перевагу.. Таким чином, щоб користувач міг скористатися бібліотекою як коворкінгом.

## Облаштування громадського простору на вулиці

Простір перед входом у будівлю бібліотеки, а також заднє подвір'я дають величезні можливості для розвитку громадського простору, який не лише підсилить бібліотеку, а також стане важливою точкою для всього міста. Власне важливо те що пропозиція по простору на відкритому повітрі надійшла від учасників ідеатону в процесі роботи та обговорення бажаних функцій.

Проект громадського простору варто розробляти на основі попередньої аналітичної роботи, зокрема аналізу міста та простору в контексті міста та з вивченням запиту користувача (відвідувачів бібліотеки та мешканців міста).

Одним з можливих варіантів роботи з простором може бути підхід поступового тактичного освоєння простору бюджетними методами. У такому варіанті варто залучати громадськість до напрацювання рішень, а також до подальшого облаштування проміжкових рішень (спільно з громадою маркувати простір, висаджувати рослини, майструвати вуличні меблі тощо). Такий метод в урбаністиці носить назву "тактичний урбанізм". Основним впливом такого методу є розбудова спільноти і відчуття користувачем відповідальності за простір, оскільки це залучає громаду до спільної роботи над тим, чим вони самі користуватимуться.

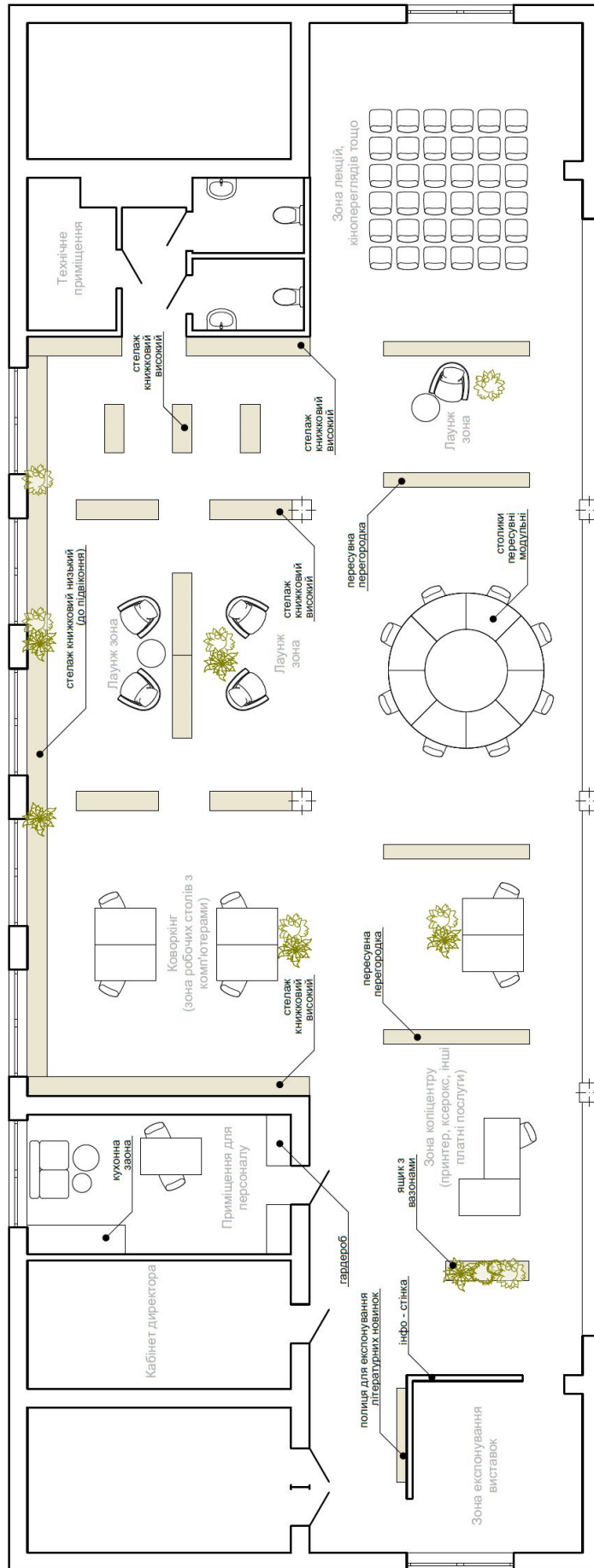




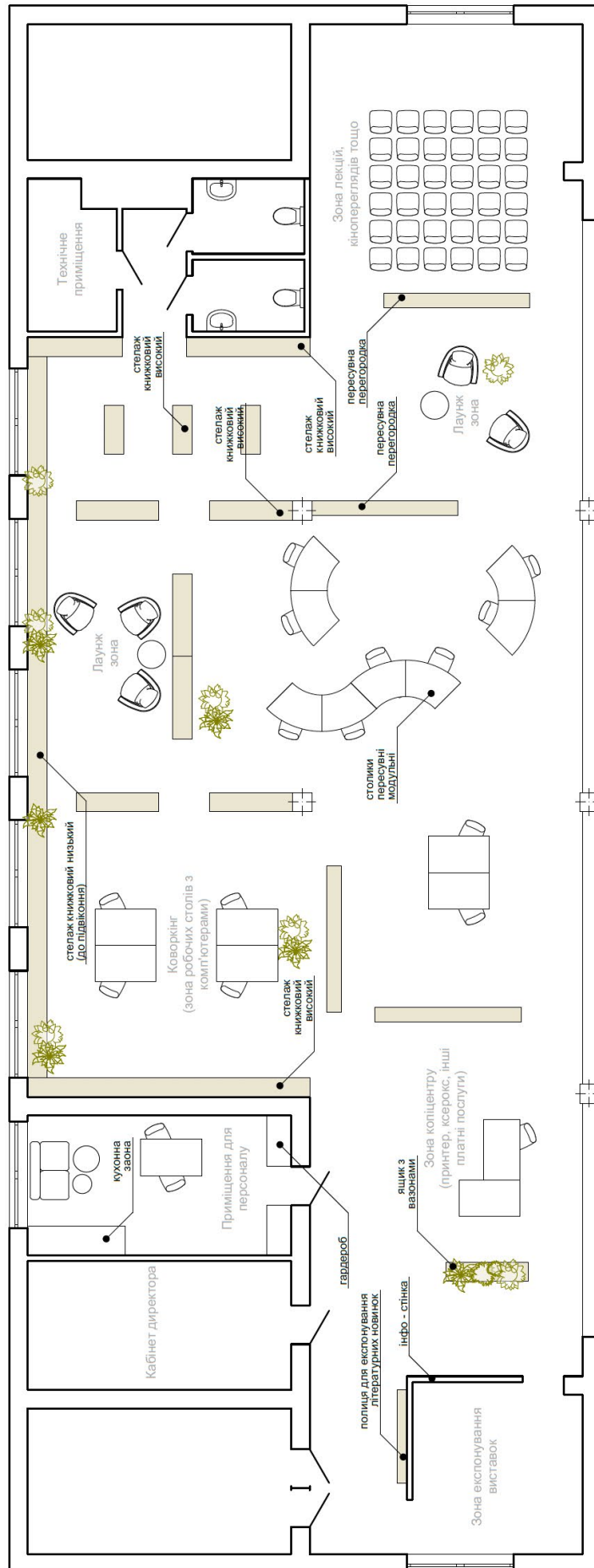
Облаштування простору тактичним методом не потребує значних коштів на перших етапах і допомагає швидко перевірити запит користувача до того як розпочинати капітальну реконструкцію ділянки. Процес користування тимчасовим простором може тривати декілька років до повномасштабної реконструкції. В процесі можна переставляти вуличні меблі, випробовуючи таким чином найбільш бажане для користувачів планування простору, доробляти те, на що в процесі використання з'явився додатковий запит. Періодично можна робити опитування користувачів щодо того чи подобається їм простір і що б у ньому вони хотіли змінити чи додати.

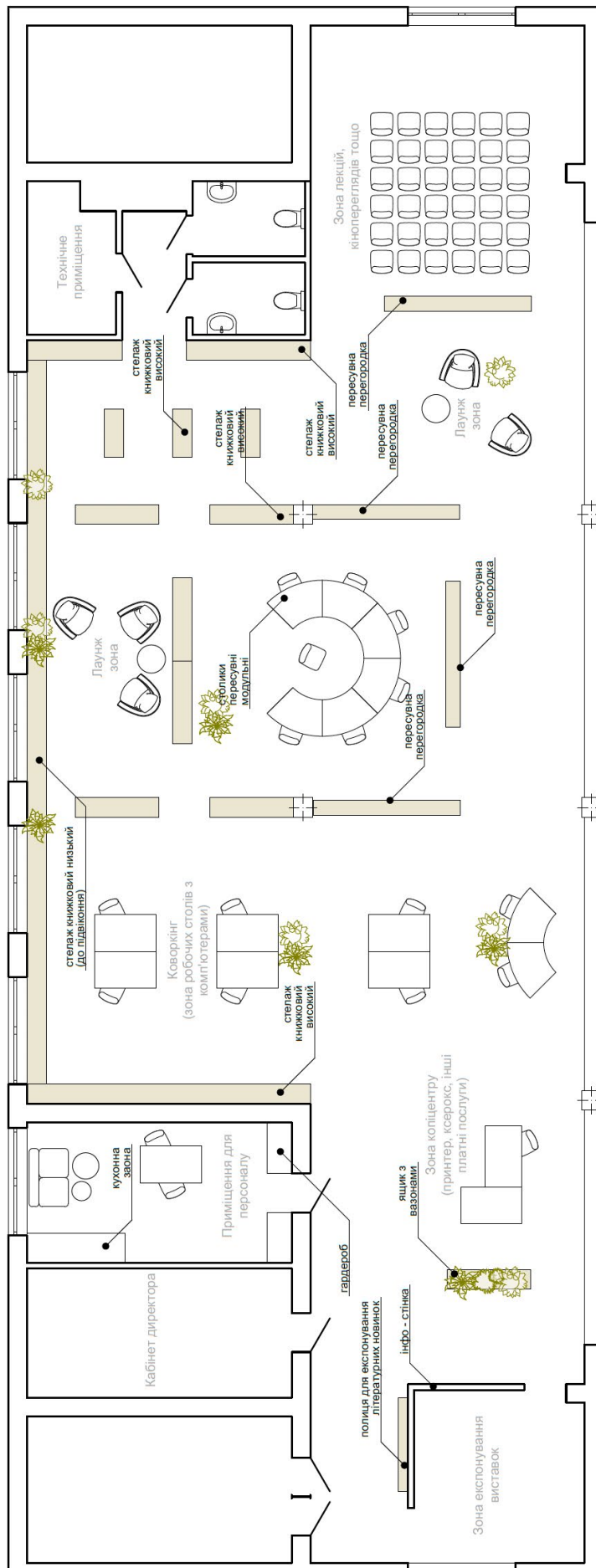
*На фото показано приклади освоєння, маркування простору за допомогою кольорових поміток та створення тимчасового місця для сидіння. Фото надані авторами рекомендацій.*











Для зворотнього зв'язку, уточнень, запитань, пропозицій  
щодо подальшої співпраці просимо контактувати через  
електронну пошту **rubbercity@gmail.com**

2023